

VISOKI PREDSTAVNIK
UNIJE ZA VANJSKE
POSLOVE I
SIGURNOSNU POLITIKU

Bruxelles, 8.1.2018.
JOIN(2018) 1 final

ZAJEDNIČKA KOMUNIKACIJA EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

Elementi strategije EU-a za Irak

Uvod

Irački narod, iračka vlada i iračke oružane snage, uz međunarodnu podršku globalne koalicije za borbu protiv Daiša¹, uspješno su prekinuli nadzor Daiša nad državnim područjem u Iraku. Sukob u zemlji traje godinama (od 2003. pa i prije), ali je terorističko djelovanje Daiša od 2014. nadalje najjeziviji primjer unutarnjeg nasilja do sada. Irak sada mora iskoristiti novu priliku koja mu je pružena da izgradi uključiv i odgovoran politički sustav koji će služiti stanovništvu iz svih regija te pripadnicima svih zajednica i religija, kojim će se očuvati raznolikost zemlje i poboljšati njezin demokratski poredak. To je ključno kako bi se ponovno izgradilo povjerenje između ljudi i njihove vlade te kako bi se izbjegao povratak na sektaštvo i separatizam koji dovode do podjela.

Trogodišnja borba protiv Daiša ostavila je ogromne posljedice za zemlju. To uključuje mnogo izgubljenih života civila i vojnika, raširenu patnju i traumu ljudi, raseljavanje više milijuna osoba, uništenje društvene strukture, posebno u zajednicama koje su pogođene sukobom, veliko razaranje javne i privatne infrastrukture te nesigurnu financijsku i gospodarsku situaciju. Pred iračkom vladom i iračkim narodom sada su mnogi izazovi. Za Irak, Bliski istok i cijelu međunarodnu zajednicu neophodno je da Irak prevlada te izazove jer svi osjećaju posljedice krize i na sve njih može negativno utjecati nastavak nestabilnosti u Iraku.

Za EU je posebno važno i od ključnog interesa da se osigura da Irak iz te krize izađe snažniji. Ako se ne riješe osnovni uzroci krize, jedinstvo zemlje, njezina sigurnost, demokratski poredak i gospodarski razvoj bit će ugroženi, a naponi koje je poduzela iračka vlada u pogledu reformi i pomirenja bit će narušeni. Ako dođe do takvog raspleta situacije, vrlo vjerojatno će se povećati sektaške podjele i etničke napetosti. Ne samo da bi Irak ostao utočište terorizma koji je izravna i stalna prijetnja za sigurnost EU-a, već bi i zemlja uronila u novu krizu čije bi humanitarne posljedice utjecale na susjedne zemlje i na EU, posebno u obliku nezakonitih migracija. Stoga je ključno da EU i međunarodna zajednica nastave podržavati Irak u ovom kritičnom razdoblju.

Na temelju općih ciljeva Globalne strategije za vanjsku i sigurnosnu politiku Europske unije² te znanja stečenih provedbom regionalne strategije EU-a za Siriju i Irak te protiv prijetnje Daiša iz 2015.³, ova je Komunikacija prirodan sljedeći korak u angažmanu EU-a kojim se pozornost preusmjerava s teritorijalne borbe protiv Daiša na načine na koje se može pridonijeti rješavanju posebnih izazova s kojima se Irak sada suočava. Ona je odgovor na zahtjev Vijeća za vanjske poslove EU-a od 19. lipnja 2017.⁴ da Visoki predstavnik za vanjske poslove i sigurnosnu politiku te Europska komisija predstave strategiju u kojoj se daju smjernice i sljedeći koraci u pogledu angažmana EU-a u Iraku. Tri su osnovna cilja te strategije za Irak:

¹ <http://theglobalcoalition.org/en/home/>

² <https://europa.eu/globalstrategy/en/global-strategy-foreign-and-security-policy-european-union>

³ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015JC0002&qid=1514879417033&from=EN>

⁴ <http://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2017/06/19/conclusions-iraq/>

1. utvrditi velike izazove s kojima se suočava Irak;
2. utvrditi interese i strateške ciljeve EU-a u njegovim odnosima s Irakom;
3. utvrditi prioritete djelovanja EU-a na temelju trenutne podrške EU-a, uz primarnu usmjerenost podrške EU-a na najneposrednije izazove, odnosno daljnje raseljavanje, stabilizaciju i pomirenje, u skladu s prioritetima iračke vlade. Uspjeh provedbe strategije u konačnici će ovisiti o političkoj volji oblikovatelja politika u Iraku.

1. Izazovi s kojima se suočava Irak i regionalni kontekst

1.1. Humanitarni izazov, izazov lokalnog upravljanja i izazov stabilizacije: Irak se suočava s golemim i neposrednim humanitarnim izazovom. Posljedica su trogodišnjeg sukoba u cijeloj zemlji strahovita kršenja osnovnih ljudskih prava lokalnog stanovništva, uključujući manjine, koji se vjerojatno mogu smatrati zločinima protiv čovječnosti, što je znatno utjecalo na društvenu strukturu zemlje. **Više od 3 milijuna Iračana interno je raseljeno, a još je nekoliko milijuna prijeko potrebna humanitarna pomoć.** To uključuje ranjive skupine, kao što su djeca koja se već nekoliko godina ne školuju i žene koje su bile žrtve seksualnog nasilja. Posljedica je sukoba **veliko razaranje civilne infrastrukture**, uključujući sustave za distribuciju vode, medicinske ustanove i škole, kao i ozbiljni nedostatak osnovnih usluga. Sukob je znatno utjecao i na okoliš jer je došlo do onečišćenja tla i podzemnih voda, što je bilo popraćeno negativnim utjecajem na zdravlje i mogućnosti zarade ljudi.

Početnim naporima Iraka i međunarodne zajednice u cilju stabilizacije oslobođenih područja ostvaren je znatan uspjeh te se dva milijuna raseljenih osoba mirno i neometano već vratilo na područja s kojih potječu. Međutim, još se puno toga mora napraviti kako bi se ostalih tri milijuna raseljenih građana vratilo svojim domovima. Kako bi se omogućio siguran, dobrovoljan, dostojanstven i nediskriminirajući povratak raseljenih građana svojim domovima, iračka vlada mora omogućiti sigurnost, provesti razminiranje, vratiti osnovne usluge i obnoviti infrastrukturu, stvoriti mogućnosti zarade te hitno zajamčiti uvođenje odgovornog i predstavničkog sustava civilnog upravljanja na oslobođenim područjima kako bi se izgradilo povjerenje. Ključno je i riješiti probleme povezane s identifikacijskim ispravama, stanovanjem, pravom na zemljište i vlasničkim pravima kako bi se osigurala uspješna dugoročna stabilizacija. Ova zadaća uključuje političke, sigurnosne, financijske i logističke izazove. Na nekim nedavno oslobođenim područjima već su zabilježene poteškoće pri ponovnoj uspostavi vladavine prava uz potpuno poštovanje ljudskih prava. Kako bi procesi stabilizacije i obnove bili učinkoviti, moraju biti popraćeni nastojanjima da se postigne političko pomirenje te riješe nezadovoljstva i slabosti koji su omogućili pojavljivanje Daiša. Time će se ujedno smanjiti rizik od pretvaranja tih procesa u katalizator daljnjih napetosti među zajednicama.

1.2. Sigurnosni je izazov dvojak: obraniti iračko društvo od neprestanih terorističkih napada i spriječiti *de facto* rascjepkanost sigurnosnih struktura. Nakon sloma velikog dijela iračke vojske 2014. prouzročenog ubrzanom širenjem Daiša iračka politička i vjerska tijela morala su

potaknuti građane Iraka da se pridruže novim ili postojećim oružanim skupinama pod zajedničkim nazivom „Narodne mobilizacijske snage” kao hitnim i izvanrednim sredstvom podrške iračkim sigurnosnim snagama za sprečavanje širenja Daiša i njegova povratka na područje koje je prethodno izgubio. Irak je zadržao visokokvalificiranu, ali malobrojnu nacionalnu vojsku kojoj je potrebna dodatna strukturna podrška. Snage iračke vlade, uključujući pešmerge iz iračke regije Kurdistan, primaju znatnu međunarodnu potporu, uključujući materijale i obuku za neposrednu borbu protiv Daiša. Međutim, nakon godina sukoba, tijekom kojih se ustalila praksa vojnog odgovora policije, potrebno je provesti reformu iračke policije kako bi se promicale odgovorne policijske operacije usmjerene na vladavinu prava kojima se poštuju ljudska prava i gradi povjerenje među svim zajednicama. **Učinkovita i dubinska reforma sigurnosnog sektora** u vojnom i civilnom području **postala je hitan prioritet** kako bi se ojačali nadležnost i legitimitet države te kako bi se omogućili učinkovit nadzor nad državnim područjem te obuzdavanje terorističkih i kriminalnih prijetnji. Ona će morati uključivati ispravne mehanizme za ponovno uključivanje velikog dijela mobiliziranih vojnika u društvo. Jačanje vladavine prava i poboljšanje standarda u području ljudskih prava isto su tako ključni za ograničavanje rizika od buduće pojave nasilja.

1.3. Politički izazov: početni uspjeh Daiša donekle je bio odraz političke rascjepkanosti Iraka koja je proizašla iz prethodne krizne situacije te ju je zapravo samo dodatno pojačala. Stoga su očuvanje i jačanje jedinstva, sigurnosti i razvoja zemlje sada važni kao nikada prije: **politička reforma i nacionalno pomirenje** trebali bi biti **u središtu napora političkih struktura Iraka**. Vlada je još u rujnu 2014. iznijela ambiciozan program reformi koje se odnose na rješavanje najhitnijih izazova; taj se plan mora provesti na svakoj razini zemlje. Temeljni su elementi programa borba protiv korupcije i poštena raspodjela nacionalnog bogatstva, jačanje vladavine prava i potpuno poštovanje ljudskih prava te nastojanje da se postigne nacionalno pomirenje i politička uključivost. Međutim, provedba tog programa usporena je zbog preusmjerenja pozornosti na kampanju protiv Daiša te zbog političkih podjela u zemlji i raširenoga dugotrajnog izazova korupcije i nepotizma. Iračka će se vlada morati ugledati na inicijative koje je već poduzela kako bi vratila povjerenje u politički sustav, spriječila rascjepkanost i ojačala jedinstvo zemlje. Kako bi se izbjegao ponovni nastanak uvjeta koji su doveli do pojave Daiša, nužna je sveobuhvatna nacionalna politika društvene, političke i gospodarske reintegracije stanovništva, posebno na područjima pogođenima sukobom, a ne samo politika povratka. Hitno se mora riješiti i **situacija s brojnim manjinama u Iraku** kako bi se očuvala raznolikost iračkog društva te njegova jedinstvenost i stabilnost. Ključno je i rješavanje problema siromaštva i društvene isključenosti na područjima koja nisu izravno pogođena sukobom, uključujući na jugu zemlje, jer je uravnotežen napredak i razvoj u cijeloj zemlji ključan za njezinu stabilnost. Za dugoročnu stabilnost zemlje ključno je obnoviti angažman u cilju pronalaženja usuglašanih političkih rješenja za dugotrajne i nedavne sukobe. Jedan je od hitnih prioriteta s pomoću konstruktivnog dijaloga o svim važnim pitanjima cijeloga političkog, sigurnosnog i gospodarskog spektra pridonijeti da **odnosi između savezne vlade i vlade regije Kurdistan** postanu održivi i stabilni. Vodeće načelo tog dijaloga mora biti da sudionici ne poduzimaju jednostrane radnje te da im cilj bude potpuna provedba iračkog ustava.

1.4. Gospodarski i financijski izazov: političke reforme i pomirenje moraju biti potpomognuti koherentnim politikama usmjerenima na gospodarski i društveni razvoj koje će koristiti svim Iračanima i koje se temelje na pravednom modelu raspodjele bogatstva i međugeneracijskoj pravičnosti. Prihodi Iraka od nafte do sada nisu proizveli koristi za cijelu zemlju zbog prakse traženja brzog profita, neučinkovitosti poduzeća u državnom vlasništvu, usmjerenosti na kratkoročnu potrošnju preko napuhanog javnog sektora i raširene korupcije. Zbog toga se Irak suočava s trajnim makroekonomskim problemima koji se hitno moraju riješiti jer je **dobar fiskalni i monetarni okvir odlučujući čimbenik za stabilnost zemlje**. Irak se ubraja u zemlje s višim srednjim dohotkom, ali ovo razvrstavanje temelji se na bruto domaćem proizvodu (BDP) po stanovniku, koji se smanjio sa 7 021 USD 2013. na 4 533 USD 2016. te ono nije odraz teške stvarnosti u kojoj četvrtina stanovništva danas živi ispod granice siromaštva. Povećanje proizvodnje nafte, koja je 2017. iznosila u prosjeku oko 4,5 milijuna barela dnevno, u posljednje tri godine održavalo je gospodarstvo i prihode zemlje. Međutim, kombinacija šoka zbog pada cijene nafte i oružanog sukoba prouzročila je recesiju gospodarstva koje nije vezano uz naftu i ogroman deficit javnih financija od 14 % BDP-a 2016. U međuvremenu je vlada u srpnju 2016. sklopila *stand-by* aranžman s Međunarodnim monetarnim fondom (MMF) kojim se osigurava pomoć u iznosu od 5,3 milijarde USD, od čega je 2,1 milijarda USD već isplaćena. Zemlje skupine G7, uključujući EU, podržale su taj aranžman koji ovisi o programu fiskalnih i gospodarskih reformi. S obzirom na stanje na kraju 2017., nastavak *stand-by* aranžmana MMF-a nesiguran je jer se dogovoreni program reformi u dovoljnoj mjeri ne odražava u fiskalnoj politici iračke vlade. Prekidom programa ugrozila bi se sposobnost Iraka da ispuni svoje financijske obveze zbog čega bi znatna potpora zemalja skupine G7 ostala neučinkovita.

Ukupno gledajući, gospodarstvo Iraka 2017. bilo je u recesiji uz umjereno pozitivnije naznake za 2018. koje će ovisiti o sigurnosnoj situaciji i tržištu nafte. Irak je za 2017. s Organizacijom zemalja izvoznica nafte (OPEC) dogovorio da se njegova proizvodnja nafte smanji za 6 %, što je ograničilo rast njegova BDP-a i smanjilo javne prihode. Budući da je sporazum s OPEC-om produljen, ne očekuje se da će se javni prihodi od nafte znatnije povećati 2018., a potrebne su strože mjere štednje kako bi se ispunili uvjeti *stand-by* aranžmana i kako bi vladine financije ostale likvidne. Stoga je jedini način da Irak postigne prijeko potrebnu makroekonomsku stabilnost i ispuni svoje financijske obveze taj da ubrza upravne i fiskalne reforme koje su se trebale provesti još i prije sigurnosne krize. Iraku predstoji ogromno gospodarsko i financijsko opterećenje s obzirom na humanitarne izazove te izazove stabilizacije i obnove – iračka vlada procijenila je da će obnova zemlje nakon sukoba s Dajšom koštati 150 milijardi USD. Društveni troškovi obnove bit će golemi, osobito za reintegraciju više milijuna interno raseljenih osoba, osoba s invaliditetom i traumama, veterana i mladih osoba koje su prekinule školovanje. Osim toga, zemlja ima velikih poteškoća sa stvaranjem radnih mjesta za sve brojnije mlado stanovništvo. Zbog niskih cijena nafte otvara se mogućnost diverzifikacije gospodarstva, no iako takva strukturna pretvorba obično traje godinama, potrebne su neposredne mjere kako bi se sve brojnije mlado stanovništvo integriralo u tržište rada. Više mu se ne može osigurati radno mjesto u javnom sektoru kao što je to bio slučaj tijekom razdoblja visokih cijena nafte, čime se naglašava važnost razvoja snažnoga privatnog sektora i izravnih stranih ulaganja koji mogu postati snažan pokretač rasta i stvaranja radnih mjesta.

1.5. Migracijski izazov: Irak je zemlja-domaćin izbjeglicama, ali i zemlja iz koje izvire znatni migracijski tokovi. Zemlja pruža utočište 250 000 izbjeglica iz Sirije, a u njoj se nalazi i tri milijuna interno raseljenih osoba. Velik broj interno raseljenih osoba, zajedno s teškim uvjetima povratka na oslobođena područja te nestabilnom političkom i gospodarskom situacijom dodatno povećavaju rizik od migracijskih tokova, unutar Iraka i prema Europi. Od 2014. do 2016. više od 135 000 Iračana nezakonito je došlo u EU. Broj zahtjeva za azil u EU-u koji su podnijeli irački državljani 2016. dosegno je 125 286. Nakon početka provedbe izjave EU-a i Turske⁵ broj nezakonitih dolazaka u EU znatno se smanjio, ali rizik od nezakonitih migracija u EU i dalje je visok. Gotovo je 7 500 Iračana 2017. (siječanj–rujan) nezakonito došlo u EU. Do sada se samo ograničen broj Iračana koji nezakonito borave u EU-u vratio u Irak⁶. Međutim, broj dobrovoljnih povrataka iz EU-a u Irak u stalnom je porastu⁷. Istodobno se stopa odobravanja azila smanjuje⁸, što dovodi do povećanja broja Iračana koji su primorani vratiti se iz EU-a, a dodatni je razlog tomu poboljšanje situacije u Iraku i poraz Daiša.

1.6. Regionalni izazov: Odnosi Iraka s njegovim susjedima imaju važnu ulogu za stabilnost zemlje i njezin program političkih i gospodarskih reformi. Irak je oduvijek bio u središtu sektaških nesuglasica u regiji i njegov je temeljni interes da se te nesuglasice ne povećaju. Zahvaljujući novom poretku nakon Daiša, Irak ima **novu priliku za ponovno uravnoteženje odnosa sa svim svojim susjedima** i reintegraciju u regionalno gospodarstvo, koja će se temeljiti na pozitivnim koracima koje je do sada poduzela iračka vlada kako bi se povezala sa svim zemljama u susjedstvu Iraka. To bi moglo biti ključno za smanjenje i ublažavanje regionalnih napetosti, što je u općem interesu Iraka i cijele regije, uključujući u kontekstu krize u Siriji.

2. Strateški ciljevi EU-a u Iraku

Kako bi se pomoglo Iraku da prevlada svoje unutarnje izazove, EU je utvrdio niz strateških ciljeva na temelju kojih će se usmjeravati njegova podrška Iraku u sljedećih pet godina. S obzirom na velik broj izazova, EU bi svoje djelovanje trebao usmjeriti na sve ciljeve istodobno. Strateški ciljevi EU-a trebali bi uključivati sljedeće:

- očuvanje **jedinstva, suvereniteta i teritorijalne cjelovitosti** Iraka,
- jačanje političkog sustava Iraka podupiranjem napora Iraka da se uspostavi **uravnotežen, odgovoran i demokratski sustav vlasti** koji bi bio u skladu s vladavinom prava i ljudskim pravima, Poboljšanja sektora civilne sigurnosti, posebno kaznenog progona, te učinkovita i odgovorna središnja i lokalna uprava ključan su dio toga,

⁵ <https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/migratory-pressures/countries-origin-transit/eu-turkey-statement/#>

⁶ 17 065 povrataka 2016., tj. stopa vraćanja od 50 %, 4 950 povrataka 2015., tj. stopa vraćanja od 16 % – podaci Eurostata.

⁷ 11 723 povratka 2016. u usporedbi s 3 237 povrataka 2015. – podaci Međunarodne organizacije za migracije.

⁸ 84 % 2015., 62 % 2016., 53 % u drugom tromjesečju 2017. – podaci Eurostata.

- podrška iračkim tijelima pri razvoju i provedbi sveobuhvatnog i strateškog odgovora na prioritetne potrebe zemlje nakon Daiša. To bi trebalo uključivati pružanje humanitarne pomoći, podršku ranom oporavku, stabilizaciji, razvoju i obnovi. Ta bi podrška trebala biti pružena što potpunije kako se ne bi ponovilo nasilje,
- promicanje **održivoga i uključivoga gospodarskog rasta utemeljenog na znanju** u Iraku na temelju kojeg se mogu stvarati radna mjesta i gospodarska budućnost za sve brojnije mlado stanovništvo u skladu s ciljevima održivog razvoja,
- podrška državnoj i društvenoj otpornosti u Iraku s pomoću nacionalnih politika kojima se promiču, među ostalim, etnička i vjerska raznolikost Iraka, jačanje njegova **nacionalnog identiteta i pomirenje** njegovih različitih zajednica, na temelju jednakopravnog građanstva, te razvoj aktivnoga civilnog društva,
- promicanje **učinkovitoga i neovisnoga pravosudnog sustava** te njegova učinkovita provedba radi povećanja ukupne odgovornosti te osuđivanja zločina koje je počinio Daiš,
- uspostava **dijaloga o migracijama** s Irakom kako bi se riješili glavni uzroci nezakonitih migracija, kako bi se pomoglo iračkim tijelima pri učinkovitom upravljanju migracijskim tokovima, posebno poboljšanjem suradnje u prioritetnim područjima kao što su ponovni prihvati nezakonito pristiglih Irana iz EU-a (uključujući dogovor o postupcima kojima se olakšava identifikacija i vraćanje povratnika), pomoć pri upravljanju granicama, olakšavanje kontakata s iračkom dijasporom u EU-u, organizacija informativnih kampanja o rizicima nezakonitih migracija te borba protiv krijumčarenja migranata i trgovanja ljudima,
- podrška **dobrim odnosima Iraka sa svim susjednim zemljama** i promicanje njegove uloge kao subjekta koji pridonosi miru u regiji,
- općenit rad na postizanju **snažnog partnerstva između EU-a i Iraka**.

EU bi trebao raditi na ostvarenju tih ciljeva s pomoću zajedničkog pristupa njegovim politikama i zajedno sa svojim državama članicama, posebno u područjima zajedničke sigurnosne i obrambene politike, gospodarskog razvoja, ulaganja i dobrog upravljanja, trgovine, humanitarne pomoći i migracija, uz istodobnu potpunu usklađenost s trajnim naporima globalne koalicije za borbu protiv Daiša, Ujedinjenih naroda (UN), Organizacije sjevernoatlantskog ugovora (NATO), Svjetske banke, Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i ostalih partnera.

3. Dosadašnja potpora EU-a

EU od 2003. podupire pretvorbu Iraka u uključivu demokratsku državu utemeljenu na vladavini prava i poštovanju ljudskih prava. Osim toga, 2012. EU i Irak dogovorili su dugoročno partnerstvo u obliku Sporazuma o partnerstvu i suradnji EU-a i Iraka koji se

primjenjuje privremeno i koji će uskoro stupiti na snagu⁹. U protekle tri godine EU je snažno podupirao iračku vladu u njezinoj borbi protiv Daiša i u njezinim naporima da postigne prijeko potreban napredak u reformama i pomirenju kako je već određeno u regionalnoj strategiji EU-a za Siriju i Irak te protiv prijetnje Daiša iz 2015.¹⁰ U razdoblju od 2014. do 2017. samo je potpora EU-a iznosila više od 650 milijuna EUR. Pri dodjeli tih sredstava EU se uvijek vodi načelom „cijelog Iraka”, koje uključuje:

- znatnu humanitarnu pomoć i podršku stvaranju otpornosti na temelju potreba i ugroženosti za sve stanovništvo pogođeno sukobima, uključujući u situacijama raseljavanja i ondje gdje se stanovništvo može vratiti na ponovno osvojena područja; EU je predvodnik zagovaranja humanitarnih načela usmjerenih na zaštitu civila za vrijeme i nakon sukoba te osiguravanja poštovanja međunarodnoga humanitarnog prava, a podupire i principijelnu humanitarnu pomoć i zaštitu,
- podršku stabilizaciji na oslobođenim područjima i izgradnji kapaciteta u sigurnosnom sektoru – EU djeluje kao koordinator i ključni subjekt koji pridonosi smanjenju opasnosti od eksplozija,
- savjetodavne usluge u vezi s naporima za nacionalno i lokalno pomirenje u okviru unapređenja ljudskih prava,
- podrška unaprijeđenom upravljanju na lokalnoj i nacionalnoj razini,
- podrška uključivom, pravednom i kvalitetnom obrazovanju.

Tome se moraju pridodati i diplomatski naponi EU-a za povećanje međunarodne podrške Iraku u njegovoj borbi za eliminaciju Daiša.

4. Mjere politike EU-a kojima se podupiru strateški ciljevi

Kako bi ostvario svoje strateške ciljeve, EU bi trebao pružiti podršku Iraku u sljedećim područjima:

4.1. Nastavak pružanja humanitarne pomoći i podrške za stvaranje otpornosti iračkim građanima koji su dugotrajno raseljeni

Irak nije siromašna zemlja, ali cijena godina sukoba i borbe za iskorjenjivanje Daiša bila je visoka. Posljedica toga je da velik broj stanovnika u Iraku živi u siromaštvu, čak i oskudici. Humanitarne posljedice sukoba tek sada izlaze na vidjelo u punom opsegu. Sposobnosti reagiranja na lokalnoj i nacionalnoj razini već su maksimalno iskorištene te je potreban ravnomjeran angažman međunarodnih subjekata, s time da bi EU trebao težiti tome da ima glavnu ulogu u humanitarnoj reakciji i ranom oporavku. Stoga bi cilj EU-a trebao biti da

⁹ Odluka Vijeća (EU) 2012/418/EU od 21. prosinca 2011. o potpisivanju u ime Europske unije, i privremenoj primjeni određenih odredaba Sporazuma o partnerstvu i suradnji između Europske unije i njezinih država članica, s jedne strane, i Republike Iraka, s druge strane (SL L 204, 31.7.2012., str. 18.) i tekst Sporazuma (str. 20.). Do stupanja na snagu Sporazum se primjenjuje privremeno u skladu s člankom 3. odluka.

¹⁰ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015JC0002&qid=1514879417033&from=EN>

pomogne premostiti rascjep i **da omogući iračkoj državi da bolje ispunjava potrebe njezinih građana.**

Humanitarnom pomoći EU-a Iraku trebali bi se nastaviti pružati pomoć i zaštita svim Iračanima pogođenima sukobom te će se jačati zalaganje za njihovu zaštitu u skladu s iračkim nacionalnim pravom, međunarodnim humanitarnim pravom i smjernicama o internom raseljavanju.

EU bi trebao pružiti dodatnu podršku kako bi se osiguralo rješavanje akutne i dugotrajne patnje stanovništva pogođenog sukobom. U tom će pogledu pružanje izravne pomoći biti ključno za osobe koje su pretrpjele tjelesne ozljede ili traumu, rodno i seksualno usmjereno nasilje povezano sa sukobom, za obitelji koje su izgubile članove u borbama te za zarobljenike i članove njihovih obitelji. Humanitarnom pomoći EU-a i podrškom za stvaranje dugoročne otpornosti nastaviti će se podupirati iračka tijela pri opskrbljivanju obitelji i pojedinaca kojima je onemogućen povratak na područja s kojih potječu te koji su sekundarno ili dugotrajno raseljeni zbog sukoba među zajednicama. Pružanje osnovnih usluga značajnih za život i zagovaranje pristupa stanovništva trajnim rješenjima za njihovu situaciju prisilnog raseljavanja bit će ključni. Kako bi se Iraku pomoglo da što je moguće brže i učinkovitije prevlada svoje potrebe za hitnom pomoći, EU bi trebao pronaći način kako najbolje iskoristiti svoje različite instrumente i kako postići njihovo uzajamno djelovanje.

4.2. Olakšavanje stabilizacije oslobođenih područja i rani oporavak u cilju podrške sigurnom, dobrovoljnom i dostojanstvenom povratku raseljenih osoba

Osnovni cilj EU-a u prvih 18 mjeseci nakon poraza Daiša trebao bi biti potpora nastojanjima iračke vlade da **stabilizira oslobođena područja** i da što prije **omogući siguran, informiran, dobrovoljan i dostojanstven povratak raseljenih građana** u njihove domove, uključujući manjinske skupine. To je ključno kako bi se spriječili razočaranje i beznade – koji su plodno tlo za rađanje ekstremizma i nasilja – koji mogu biti posljedica dugotrajnog raseljavanja. Stabilizacija i povratci ujedno su i ključan čimbenik za dugoročnu stabilnost i očuvanje raznolikosti zemlje te predstavljaju kočnicu za nezakonite migracije i s time povezan odljev mozгова koji imaju negativan učinak na dugoročnu mogućnost rasta u Iraku.

Naporima EU-a za podršku stabilizaciji trebala bi se pružiti snažna podrška smanjenju opasnosti od eksplozija (uklanjanje skrivenih eksplozivnih naprava i eksploziva koji su već ubili civile-povratnike) koja je u kontekstu raširenosti te opasnosti ključan preduvjet za niz ostalih stabilizacijskih mjera. EU će i dalje koordinirati podskupinu za smanjenje opasnosti od eksplozija u okviru radne skupine za stabilizaciju koja je dio globalne koalicije za borbu protiv Daiša te će provoditi novi „mješoviti” pristup koji se temelji na svim nacionalnim i međunarodnim resursima i mogućnostima za smanjenje opasnosti od eksplozija koji su dostupni u Iraku.

Osim toga, pod okriljem iračke vlade i uz podršku globalne koalicije za borbu protiv Daiša, UN-a i ostalih odgovarajućih kanala, EU bi trebao pružati financijsku pomoć u područjima navedenima u nastavku te bi trebao inzistirati na potpunom uključivanju žena i mladih ljudi u sljedeće mjere:

- a) ponovna uspostava ključnih javnih usluga (npr. struja, voda i odvodnja, zdravstvena skrb, uključujući mjere za čišćenje zagađenih područja) te, ono što je najvažnije, svjetlosna infrastruktura;
- b) podrška zarađivanju za život kao izvoru prihoda za povratnička domaćinstva i za poticanje rasta gospodarstva;
- c) izgradnja kapaciteta lokalne uprave, uspostava učinkovitog upravljanja i uključenosti zajednice;
- d) pomirenje u zajednici: ključno je da u podršku stabilizaciji budu uključene posebno ranjive osobe. Stoga će učinkovitija i odgovornija pomoć preko reforme trenutanih sustava socijalne zaštite biti ključna.

4.3. Potpora sektoru civilne sigurnosti i njegov preustroj, uključujući u borbi protiv terorizma

Za dugoročnu stabilnost Iraka bit će ključno provesti temeljitu reformu sektora civilne i vojne sigurnosti. EU će svoju podršku u tom području usmjeriti na sektor civilne sigurnosti, uz primjenu kapaciteta nekoliko država članica. Kako bi vratila povjerenje Iračana, Vlada će morati dokazati svoju sposobnost pružanja sigurnosti i vladavine prava s pomoću pouzdanih i redovitih civilnih snaga sigurnosti koje poštuju ljudska prava, koje su svjesne potreba građana i koje su jedine snage sigurnosti.

U tom pogledu i kako bi odgovorio na zahtjev iračkih tijela za podršku pri reformi sigurnosnog sektora, EU je u studenom 2017. pokrenuo **savjetodavnu misiju Europske unije za potporu reformi sigurnosnog sektora u Iraku (EUAM Irak)**¹¹ kako bi pomogao iračkim tijelima da ojačaju državne institucije i upravljanje u skladu s nacionalnom sigurnosnom strategijom Iraka. Ta će misija u okviru zajedničke sigurnosne i obrambene politike EU-a (ZSOP) omogućiti EU-u da savjetuje Ured savjetnika za nacionalnu sigurnost i Ministarstvo unutarnjih poslova o strateškim politikama te da procijeni mogućnost opsežnijeg angažmana EU-a u budućnosti. Trebali bi se pružati strateški savjeti o sveukupnoj sigurnosnoj politici, borbi protiv terorizma i organiziranog kriminala, sprečavanju nasilnog ekstremizma i institucionalnim reformama. Promicat će se i bliskija suradnja međunarodne zajednice i nadležnih iračkih tijela pri provedbi opsežne reforme sigurnosnog sektora u Iraku. Stoga će misija blisko surađivati s iračkim tijelima, institucijama EU-a i državama članicama EU-a te ostalim partnerima, uključujući UN (Program UN-a za razvoj – UNDP i Misija UN-a za pomoć Iraku – UNAMI, među ostalim), globalnu koaliciju za borbu protiv Daiša i NATO, kako bi se odredile jasne granice između podrške vojnom i civilnom sektoru. Uzimanje u obzir potreba bivših ratnika morat će biti sastavni dio reforme jer je to ključno pitanje za stabilizaciju zemlje. To se može postići davanjem mogućnosti bivšim ratnicima za obrazovanje i zapošljavanje te njihovim ponovnim uključivanjem u mirno društvo.

EU bi trebao nastaviti i s pružanjem trajne podrške opsežnim naporima za borbu protiv terorizma koje ulažu globalna koalicija za borbu protiv Daiša i UN, a koji izravno utječu na

¹¹ Odluka Vijeća (ZVSP) 2017/1869 od 16. listopada 2017.

borbu Iraka protiv nasilnog ekstremizma. Trebao bi nastojati poticati sposobnost Iraka za rješavanje terorističkih prijetnji s pomoću dijaloga o pitanjima borbe protiv terorizma i mjera za sprečavanje nasilnog ekstremizma koji mogu dovesti do dodatne tehničke podrške i savjeta. Budući da se Irak nalazi na popisima visokorizičnih trećih zemalja koje imaju strateške nedostatke u vezi sa sprečavanjem pranja novca i borbom protiv financiranja terorizma koje sastavljaju EU i Stručna skupina za financijsko djelovanje (FATF), i to bi se pitanje trebalo uzeti u obzir kao prioritetno, uz blisku suradnju s EU-om.

4.4. Politička reforma, poboljšano upravljanje, ljudska prava i pomirenje

Ključni je cilj politike EU-a u Iraku podupirati iračku vladu pri provedbi političke reforme koja će dovesti do veće **političke uključenosti i trajnog procesa pomirenja**.

Nužno je postići napredak u reformama u skladu s programima reformi iračke vlade iz 2014. i 2015. Te bi reforme trebale biti usmjerene na poboljšanje demokratskoga političkog upravljanja, uključenost, poštovanje ljudskih prava, jednakost građana, poštenu raspodjelu resursa i borbu protiv korupcije te su neophodne za bilo koji pokušaj stabilizacije zemlje, promicanja mira i stvaranja blagostanja za sve Iračane. Reforme su se do sada provodile sporim tempom. Međutim, ono što obećava je da se u javnosti i civilnom društvu Iraka rađa novi val podrške reformama, što je vidljivo iz javnih prosvjeda i internetskih kampanja koji su se odvijali čak i u trenucima kada je zemlja bila zaokupljena borbom protiv Daiša. Osnažena pobjedom nad Daišem i očuvanjem teritorijalne cjelovitosti zemlje, iračka bi vlada trebala iskoristiti ovu priliku da ponovno pojača svoje napore i da djeluje u smjeru pomirenja nakon sukoba.

EU bi trebao nastaviti pružati podršku inicijativama za postizanje pomirenja, prema potrebi, u suradnji s UNAMI-jem. Ključan cilj za EU u tom pogledu trebao bi biti podrška posredovanju i dijalogu koji nisu usmjereni samo na nacionalnu, već i na lokalnu i regionalnu razinu. Budući da je napredak koji je savezna vlada postigla u pogledu reformi i pomirenja zadovoljavajuć, EU bi trebao biti spreman ulagati u usmjerenu podršku dobrom upravljanju za iračke državne institucije koje su predstavničke, uključive i u kojima se odražava zajednički irački identitet te se izbjegava ostvarenje uskih sektaških interesa. Takva bi institucijska podrška služila kao ključan dodatak naporima vlade u pogledu reformi i pomirenja koji imaju iste ciljeve te bi ih učinila održivijima. EU je ujedno spreman pružiti podršku političkim reformama, izbornom procesu koji bi se provodio u skladu s međunarodnim standardima i obvezama te potrebnim pratećim mjerama za **podršku organizacijama civilnog društva**. Potpuno sudjelovanje subjekata iz civilnog društva ključno je za uspjeh procesa reformi. Posebnu bi pozornost trebalo usmjeriti na **propisnu zastupljenost žena, mladih i pripadnika manjina** preko odgovarajućih platformi za njihovo uključivanje.

Izazov stabilizacije i ponovne uspostave sigurnosti i upravljanja na oslobođenim područjima koje vode civilni aktualizirao je pitanja o budućem odnosu saveznih tijela i regija, posebno kada je riječ o nadzoru nad sigurnosnim snagama, resursima i uspostavi predstavničkog i učinkovitog lokalnog upravljanja. EU je spreman poduprijeti sve mjere za decentralizaciju/dekoncentraciju koje Irak želi poduzeti u okviru saveznog ustava, ako su one dio šireg plana reformi. EU je isto tako spreman omogućiti izgradnju kapaciteta za civilno

upravljanje lokalnim tijelima kako bi se mogla uspješno boriti s izazovom stabilizacije. Ta bi se podrška temeljila na planu koji će sastaviti iračka vlada.

4.5. Rješavanje sporova između savezne vlade i vlade regije Kurdistan konstruktivnim dijalogom

Uspjeh vojne kampanje u Mosulu u velikoj je mjeri rezultat dobre suradnje i zajedničkog cilja savezne vlade i regionalne vlade Kurdistana. Ti su dobri odnosi dovedeni u pitanje jednostranom odlukom regije Kurdistan da održi referendum o neovisnosti. EU bi trebao zadržati stajalište o očuvanju jedinstvenosti Iraka te bi trebao potaknuti suprotstavljene strane da ponovno uspostave suradnju kako bi se ojačao savezni ustroj Iraka i kako bi se riješili dugotrajni uzroci neslaganja zbog kojih su narušeni odnosi. To bi trebalo uključivati i rješenje sporova oko nafte i podjele prihoda te dogovor o spornim graničnim područjima s pomoću procesa konstruktivnog dijaloga između savezne vlade i regionalne vlade Kurdistana utemeljenog na iračkom ustavu te odgovornostima i isključivim pravima pojedinih strana. EU vjeruje da je **trajni dijalog o svim otvorenim pitanjima** ključan za pronalazak rješenja koja bi bila u skladu s ustavnim zahtjevima i stvaranje stabilnog odnosa koji bi zadovoljio obje strane.

4.6. Gospodarske i financijske reforme te trgovina

EU podržava namjere iračke vlade za provedbu gospodarskih reformi, posebno namjeru da se smanje subvencije i kapitalni izdaci uz održavanje izdataka za socijalnu zaštitu i poboljšanje proračunske transparentnosti i monetarne stabilnosti. Tekući *stand-by* aranžman MMF-a ključan je kako bi se pomoglo Iraku da ponovno postigne makroekonomsku stabilnost (održavanje vezanog tečaja, smanjenje fiskalnog deficita, kontroliranje razina duga, plaćanje zaostataka međunarodnim naftnim poduzećima, restrukturiranje banaka u državnom vlasništvu itd.).

Vlada treba biti odlučna u provedbi reformi jer se do sada nisu provele potrebne fiskalne reforme i fiskalni deficit nije smanjen na održivu razinu. Za uspješan nastavak međunarodne potpore, uključujući program MMF-a, ključna je još vjerodostojnija predanost iračke vlade provedbi fiskalnih i upravnih reformi u suradnji s međunarodnim financijskim institucijama. Za fiskalnu održivost, za gospodarski razvoj zahvaljujući kojemu će se stvoriti radna mjesta za mlado stanovništvo zemlje, što je jedan od najboljih mehanizama obrane protiv privlačnosti terorističkih ideologija, te za potrebe obnove bit će potrebna učinkovitija upotreba znatnih prihoda od nafte i plina te mobilizacija prihoda koji ne potječu od nafte. Strukturne reforme ključne su za poboljšanje poslovnog okruženja u Iraku i za ponovnu uspostavu pružanja komunalnih usluga, posebno u sektoru električne energije. Tekuće reforme koje podupire Svjetska banka, uz potporu EU-a, posebno u sektoru dobrog upravljanja, modernizacija sustava za upravljanje javnim financijama, reforma poduzeća u državnom vlasništvu te reforma energetske sektora od strateškog su značaja ako Irak želi izvući koristi od svoje industrije vađenja minerala i neiskorištenih obnovljivih izvora energije za dobrobit cjelokupnog stanovništva.

EU bi trebao ponuditi svoje stručno znanje i iskustvo radi potpore tim gospodarskim reformama u Iraku, oslanjajući se na mnoge alate koji su mu na raspolaganju, uključujući Sporazum o partnerstvu i suradnji EU-a i Iraka. Tijekom prve faze naglasak će biti na poboljšanju upravljanja javnim financijama uz blisku suradnju s Međunarodnim monetarnim fondom i Svjetskom bankom.

EU vjeruje da je jačanje trgovinskih veza s Irakom važan sastavni dio obnove i razvoja Iraka. Postoji znatan potencijal za bilateralnu trgovinu između tih dvaju gospodarstava. Ulaganja EU-a bila bi izrazito korisna za razvoj Iraka. EU bi trebao nastaviti podupirati pristupanje Iraka Svjetskoj trgovinskoj organizaciji (WTO) i poticati Irak da podnese zahtjev za potporu Svjetske banke (Program podrške olakšavanju trgovine) kako bi se olakšalo uključivanje Iraka u globalno gospodarstvo.

4.7. Podrška učinkovitom i neovisnom pravosudnom sustavu te prijelaznom pravosuđu

EU bi trebao podupirati vladu pri razvoju neovisnog i učinkovitog pravosudnog sustava u kojem se poštuju demokratske vrijednosti, načela dobrog upravljanja, vladavina prava te međunarodne norme i standardi ljudskih prava. Ključno je reformirati zatvorski sustav i pravne uvjete za pritvor, posebno za pojedince koji su pritvoreni radi sigurnosne provjere, u skladu s nacionalnim i međunarodnim zakonima i standardima kojima se osiguravaju humani uvjeti pritvora. Ako se taj problem ne riješi, ugrozit će se naponi za postizanje stabilizacije i pomirenja.

Strahoviti zločini Daiša prouzročili su ogromnu patnju za žrtve i njihove obitelji. Ključno je da u napore za postizanje pomirenja bude uključen proces koji će dovesti do kaznenog progona onih koji su odgovorni za te zločine, kojim će se ostvariti pravda i naknada za žrtve te koji će biti dio **opsežnijeg procesa prijelaznog pravosuđa**, čime se osigurava preuzimanje odgovornosti za sve povrede i zlouporabe ljudskih prava počinjenih u kontekstu sukoba. EU bi trebao podupirati i međunarodne napore za sprečavanje krijumčarenja kulturnih dobara te za obnovu i očuvanje kulturne baštine Iraka.

Iračka je vlada u okviru Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 2379(2017) izjavila da Daiš smatra odgovornim za njegovo djelovanje u Iraku. U Irak će biti poslan tim UN-a koji će prikupiti, sačuvati i pohraniti dokaze činova koji bi se mogli smatrati ratnim zločinima, zločinima protiv čovječnosti i genocidom, a koje je počinila ta teroristička skupina u Iraku i koji će djelovati uz potpuno poštovanje suvereniteta Iraka i njegove nadležnosti nad zločinima počinjenima na njegovu državnom području. EU je spreman poduprijeti napore iračke vlade u tom pogledu te je već poduzeo korake kojima se potiče suradnja na temelju zajedničkih interesa EU-a i Iraka u tom području. S obzirom na činjenicu da je određeni broj stranih boraca koji su se pridružili Daišu došao iz država članica EU-a, istraga i progon njihovih zločina na neovisnim kaznenim sudovima uz poštovanje načela pravičnog postupka koji su u skladu s međunarodnim pravom dodatni je hitan prioritet EU-a. Ciljevi EU-a u tom pogledu

blisko su povezani s ciljevima Pariškog akcijskog plana¹² i Madridskih prioriteta za djelovanje¹³ o odgovornosti za zločine Daiša.

4.8. Podrška uključivom, pravednom i kvalitetnom obrazovanju

Nedavna kriza znatno je poremetila obrazovni sustav u Iraku i procjenjuje se da 3,5 milijuna djece ne ide u školu. Hitno je potrebno osposobiti nastavnike, povećati broj škola i ukloniti prepreke u pristupu obrazovanju s kojima se suočavaju djeca kako bi se **izbjeglo pojavljivanje „izgubljene generacije”**. EU bi trebao povećati potporu za primarno i sekundarno obrazovanje, uz naglasak na obrazovnu reformu, ponovno uvođenje nacionalnih kurikuluma na oslobođenim područjima te omogućivanje pristupa raseljenoj djeci i djeci koja žive na ruralnim područjima. Trebao bi i nastaviti podupirati mogućnosti za visoko obrazovanje za sve, a posebno za raseljene osobe i izbjeglice. Važan prioritet EU-a u provedbi tih mjera trebalo bi biti povećanje pristupa obrazovanju na svim razinama za djevojke, uključujući one koje su u prošlosti bile isključene.

S obzirom na sve mogućnosti koje ima obrazovanje kao katalizator razvoja, EU bi trebao poduprijeti Irak pri reformi politike i upravljanja u tom sektoru, čime bi se stvorili uvjeti za učenje, izgradnju kapaciteta pedagoga i voditelja osposobljavanja te osnaživanje mladih osoba inicijativama na lokalnoj razini. Tome bi se trebao pridodati održivi sustav za zaštitu djece kao dio poboljšanog upravljanja zemljom. Nastojanja da se ojačaju i podupiru iračke akademske ustanove, posebno sveučilišta i istraživački centri, koji su nekoć bili najbolji u regiji, isto su tako ključna.

4.9 Upravljanje migracijama

Razgovori s Irakom o migracijama vode se nekoliko godina u okviru regionalnog procesa iz Budimpešte. Vijeće za vanjske poslove EU-a iz lipnja 2017. potvrdilo je da će EU i dalje snažno podupirati Irak u njegovu oporavku, posebno provedbom Sporazuma o partnerstvu i suradnji EU-a i Iraka, uključujući suradnju u području migracija u svim njezinim aspektima te je pozvalo Irak na daljnju suradnju radi olakšavanja povratka Iračana u njihovu zemlju.

Na temelju tehničkog posjeta predstavnikâ EU-a Iraku u prosincu 2017. EU planira razviti **prilagođen pristup upravljanju migracijama** koji će koristiti i EU-u i Iraku. Suradnja će se temeljiti na procjeni posebnih potreba koja će se provesti uz dogovor obiju strana. Bit će usmjerena na prioritetna područja, kao što su snažnija suradnja pri ponovnom prihvatu nezakonitih iračkih migranata iz EU-a uz potpuno poštovanje temeljnih prava i međunarodnih standarda, pružanje pomoći za jačanje veze između migracija i razvoja, organiziranje informativnih kampanja o rizicima nezakonitih migracija te borba protiv krijumčarenja migranata i trgovanja ljudima. Stranke su se dogovorile da će ponovno prihvatiti svoje nezakonite migrante, uključujući one koji su se odlučili vratiti dobrovoljno.

¹² <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/north-africa-and-middle-east/events/article/the-paris-action-plan-09-08-2015>

¹³ http://www.exteriores.gob.es/Portal/es/SalaDePrensa/ElMinisterioInforma/Documents/20170524_MADRID%20PRIORITIES%20FINAL.pdf

5. Provedba i međunarodni angažman

Pri provedbi politika i mjera navedenih u ovoj strategiji **EU bi trebao blisko surađivati s iračkom vladom** kako bi se odredile točne potrebe i utvrdili prioriteti. Bliska suradnja i podjela poslova između država članica, UN-a, globalne koalicije za borbu protiv Daiša, Međunarodnog monetarnog fonda, Svjetske banke te ostalih regionalnih i međunarodnih partnera bit će ključni za uspješnu provedbu predloženih mjera. Potpunom primjenom mehanizama uspostavljenih na temelju Sporazuma o partnerstvu i suradnji EU-a i Iraka omogućit će se EU-u da nadzire napredak te da postupno poboljša svoje veze s Irakom. EU će osigurati da žene i mladi te iračko civilno društvo budu uključeni u provedbu ove strategije, mjera politike i procesa opisanih u njoj, gdje god je to moguće.

Financijska sredstva namijenjena u proračunu EU-a za provedbu predloženih mjera programirana su u okviru razvojne suradnje. Neka financijska sredstva mogla bi biti dostupna i iz humanitarne pomoći i ostalih instrumenata za vanjsko financiranje u okviru tekućeg sedmogodišnjeg ciklusa financijskog planiranja EU-a koji završava 2020.

EU će zajedno s državama članicama doprinositeljicama istražiti mogućnosti za proširenje portfelja regionalnog fonda zaklade EU-a („fond Madad”) u Iraku koji pokriva područje između humanitarne pomoći i pomoći za dugoročni razvoj.

EU će ujedno nastaviti poticati i financirati sudjelovanje privatnih i javnih subjekata iz Iraka u programu EU-a za istraživanja i inovacije Obzor 2020.

Ključan je čimbenik za brzinu i uspjeh provedbe te strategije situacija u samom Iraku te volja i sposobnost iračke vlade i iračkog naroda da provedu potrebne reforme. EU će možda morati prilagoditi politike i instrumente koje provodi u Iraku ovisno o stvarnom razvoju situacije na terenu, posebno sigurnosne situacije, političkoj stabilnosti, provedbi reformi te napretku postignutom u pogledu nacionalnog pomirenja. **Razina podrške koju EU pruža Iraku trebala bi biti povezana s predanošću te zemlje provedbi reformi, njezinim poštovanjem demokratskih načela, uključivosti, izbjegavanja primjene nasilja te davanjem prednosti institucijama civilne države pri sigurnosnom i političkom upravljanju.**

Pristup zemalja u susjedstvu Iraka bit će presudan odlučujući čimbenik za stabilizaciju zemlje, za uspjeh procesa nacionalnog pomirenja i za pokušaje obnove. Stoga bi EU o tom pitanju trebao raspravljati s partnerima u regiji kako bi poslao snažniju poruku da konstruktivna podrška koju iračkom narodu i iračkoj vladi daju susjedne zemlje mogu koristiti ne samo Iraku, već i stabilnosti cijele regije.

Kako bi pomogao da se ojača regionalni i međunarodni angažman za podršku Iraku, EU namjerava supredsjedati **Konferencijom o obnovi i razvoju Iraka** u veljači 2018., zajedno s iračkom vladom, Kuvajtom, Ujedinjenim narodima, Svjetskom bankom i ostalim partnerima. Konferencija će se održati u Kuvajtu i uključivat će sve donatore te zemlje u susjedstvu Iraka.

EU predviđa preispitivanje ove strategije nakon dvije godine kako bi se procijenio učinak mjera navedenih u njoj i kako bi se one prilagodile prema potrebi. To bi trebalo uključivati

procjenu toga kako primarni dionici u Iraku shvaćaju politike EU-a kako bi se osigurala potrebna i stalna podrška lokalnog stanovništva i iračke vlade angažmanu EU-a.